
Lidské vědění a moc splývají vjedno, cituje děkan FHS Francise Bacona

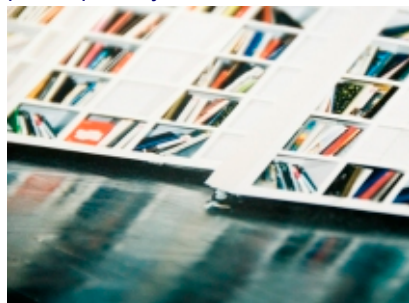

Lidské vědění a moc splývají vjedno, cituje děkan FHS Francise Bacona

Téměř tři sta let poté, co byla založena tato univerzita, napsal a promyslel učenec jménem Francis Bacon tezi, která se výrazně spolupodílela na proměně charakteru a smyslu doposud v Evropě rozvíjeného vědění a vědy – a tak sice zprostředkovaně, nicméně zásadně, přispěla i ke změně koncepce vzdělávání a vědění, provozovaného na Univerzitě Karlově.

Tato slavná a dnes již okřídlená teze zní: „scientia et potentia humana in idem coincidunt“ – lidské vědění a moc splývají vjedno.

Jakkoli takříkajíc „jedním dechem“ Bacon dodává „abychom tudíž mohli zvítězit nad přírodou, musíme jí být poslušni“, jsme oprávněně zvyklí rozumět této větě – vědění je moc – jako proklamaci postavení člověka coby vládce přírody, a to potud, pokud je to člověk řídicí se rozumem, řídicí se věděním, řídicí se vědou.

Teze vědění je moc se vyslovuje na straně jedné k úkolu, úloze, smyslu a cíli vědění a vědy. Říká: Věda je základním prostředkem zkvalitnění lidského života – a má tak být rozvíjena. Otevřela cestu takovému vědění, které se výslovně orientuje na zlepšování podmínek lidského života. Na jeho zvládnání, na jeho usnadňování, na řešení neustále životem kladených konkrétních problémů, otevřela cestu vědění, které je v tomto smyslu bytostně praktické a užitečné.

Teze vědění je moc nehovoří však jen o cíli a smyslu vědění a vědy. Vyslovuje se, na straně druhé, i k povaze a charakteru vědy. Vědění má být prováděno a uskutečňováno jako moc, a to znamená, jako praktická akce, jako výzkum, jako specifická vědotechnika.

Teze vědění je moc se postupem let a staletí ukázala jako pravdivá. Vědění a lidský život založený na jeho výtobytcích se ukázaly natolik mocné, že lidská existence a s ní spjatá lidská činnost jsou dnes neopominutelným faktorem, který ovlivňuje vývoj života na Zemi, klimatické a další podmínky této planety. Vědění a lidský život založený na jeho výtobytcích se ukázaly natolik mocné, že radikálně proměnily přírodní, přirozené rodové a společenské struktury lidské existence. Vědění a lidský život založený na jeho výtobytcích se ukázaly jako natolik mocné, že otevřely člověku nejen nové horizonty, nýbrž i světy a reality. Vědění a lidský život založený na jeho výtobytcích se ukázaly natolik mocné, že otevřely individuálnímu životu nebývalé kvantum životního času osvobozeného od úkolů bezprostřední reprodukce. Vědění a lidský život založený na jeho výtobytcích jsou natolik mocné, že nově a s nebývalou intenzitou otevřely otázku Kdo vlastně je člověk?

Teze vědění je moc se stala natolik pravdivou, že se ukázalo, že je o tuto moc zapotřebí pečovat. Pečlivě zkoumat a sledovat důsledky jejího uplatňování, zkoumat, jaké změny v přírodě vyvolává lidské působení a jaké změny společenských struktur vynucuje, starat se o to, aby produktivní i neproduktivní, zdravý i nemocný lidský život byl důstojný, klást a řešit otázku Kdo je člověk?

Přispět svým dílem k řešení těchto problémů jsou dnes připraveni i absolventi oborů, kteří dnes stojí před námi.

Slavnostní proslov pronesl děkan doc. PhDr. Ladislav Benyovszky, CSc., u příležitosti promoce absolventů FHS UK
Zdroj: fhs.cuni.cz